

УДК 339.543(438)(091)(477.8)»19»
ББК 63/3(4Пол-Укр)61

Святослав Русенко

Українці в системі польської митної служби в міжвоєнний період двадцятого століття

Статтю присвячено дослідженню впливу українського населення на державну службу, зокрема, митну службу міжвоєнної Польщі. Розглядається питання дискримінаційної політики Польщі по відношенню до національних меншин. Досліджено соціальні обставини, які суттєво обмежували права українців у перебуванні на державній службі в польських органах влади. Проведено аналіз статистичних даних по кількості українського населення, яке працювало в державних органах влади, в тому числі в митних органах.

Ключові слова: *Польща, Річ Посполита, українське населення, національно-релігійний статус, державні органи влади, митні органи, державне управління.*

29 січня 1919 р. Верховна Рада Паризької мирної конференції перейшла до розгляду польського питання, що стало передумовою відродження Другої Речі Посполитої. Польські делегати, посилаючись на традицію Речі Посполитої, вимагали включення до складу відродженої Польщі Верхньої та Середньої Сілезії, Познаньщини, Помор'я, Вармії і Мазур, Литви, переважної частини Білорусі, а також всієї Галичини і Волині, території Полісся і Поділля в Україні. Після тривалих і драматичних дискусій в комісіях 28 червня 1919 р. був підписаний Версальський договір, за яким до Польщі відходили Східне Помор'я без Гданська, майже вся Великопольща. Територія, що відійшла до Другої Речі Посполитої за Версальським договором, становила понад 45 тис. кв.км з населенням 3 млн. осіб.⁵

У даній роботі розкривається період панування Польщі на землях Західної України у 1919 – 1939 рр., тобто між Першою та Другою світовими війнами.

© Русенко С., 2012

Русенко Святослав Ярославович - здобувач Академії митної служби України, головний інспектор служби боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил Тернопільської митниці.

Метою роботи є дослідження соціальних обставин, які виражалися в утисках та обмеженнях українців за їх національно-релігійною приналежністю при прийнятті на державну службу, зокрема, в митні органи Польщі.

Дане питання частково досліджувалось Присташ Л. Т. в дисертації “Апарат управління Західною Україною в складі Польщі (1921-1939)”¹¹, Кобринською С. Б. у дисертаційній роботі по Ризькому мирному договору.⁷ Проте, на нашу думку, проблема соціально-політичного та національного контексту функціонування польських митних структур саме на українських землях потребує окремого дослідження.

Новоутворена Польська держава містила найвищий відсоток національних меншин в усій Європі. У 1921 р. поляки становили 69,2%, українці – 14,3%, євреї – 7,8%, білоруси – 3,9%, німці – 3,9%. Разом меншини становили 29,8%, тобто близько третини населення Польщі.^{11; 16}

Протягом 1919 року Польський Сейм зумів прийняти основоположні законодавчі нормативні акти з метою розподілу повноважень та визначення державних функцій між органами влади. Безпосереднє керівництво митною системою покладалося на Міністерство фінансів. Визначалося, що фінансове управління в окремих галузях державної діяльності виконували: фінансові палати, фінансові органи податків і державних оплат, акцизу, державних монополій, а також фінансові каси та окремі митниці, організацію яких визначали окремі положення. Фінансові органи податків і державних оплат та фінансові каси створювались в кожній адміністративній одиниці, а інші фінансові органи (акцизу, монополії, митниці) створювались в разі необхідності¹⁹. Здійснення митної справи входило до компетенції фінансових органів у Львові і Кракові (до моменту створення Дирекції мит у Львові).¹⁷

11 жовтня 1922 року Розпорядженням Ради Міністрів створено дирекції мит (Dyrekcja Cel) або митні дирекції як територіальну владу другої інстанції на російському та австрійському кордоні. Такі Дирекції мит утворено у Варшаві, Вільнюсі і Львові.¹⁷ Західна Україна входила в зони діяльності Дирекції мит у Варшаві (Волинське воєводство) та у Львові (Львівське, Станіславське і Тернопільське воєводства).¹⁷ Дирекція мит у Львові перебрала повноваження здійснення

митної справи від казначейських органів у Львові і Кракові.¹⁷ Безпосереднє здійснення митних формальностей покладалося на митниці першого та другого класів, а також на митні пости.

Така структура польської митної системи відповідала тогочасним вимогам та входила до загальнодержавного владного апарату, який складався переважно з поляків. Українці на польських державних посадах були швидше виключенням ніж правилом. Такий дискримінаційний підхід польської влади відносно участі в державній службі, зокрема, митній службі українського населення супроводжувався рядом соціальних обставин таких як 1) *національно-релігійна приналежність* та 2) *умовний поділ Польщі по економічних зонах*.

Протягом історично-складених взаємовідносин між українцями та поляками завжди піднімалися релігійні питання. У періоди захоплення Польщею українських етнічних земель активно насаджувався римо-католицизм. Аналогічна ситуація виникла починаючи з 1919 року, коли Польща захопила Східну Галичину.⁹ Крім релігійної приналежності особливу увагу при прийнятті на державну службу відігравала національність. Кадри в державний апарат підбиралися з осіб, які, за даними поліції, байдуже ставилися до існуючого політичного режиму в Польщі. Особи непольської національності та не римо-католицького віросповідання вважалися небайдужими до такого режиму і на державну службу не приймалися. Активно проводилася дискримінація в підборі кадрів для державного апарату національних меншин. Вони зовсім не допускалися в центральні органи державної влади і управління (на керівні посади). Наприклад, з 3 682 службовців центральних органів лише 6 осіб були непольської національності, а на 748 осіб допоміжного адмінперсоналу цих органів не було жодної особи непольської національності.^{11; 18}

З 120 705 службовців всіх категорій (крім допоміжного адмінперсоналу) в Польщі станом на 1923 рік було 111 332 особи польської національності і 9 373 особи інших національностей, а це становило майже 7,8 % загального числа службовців, тоді як населення національних меншин Польщі складало майже 30 % населення усієї країни.^{11; 18} Така диспропорція є очевидною.

За даними польської статистики, із загальної кількості службовців Польщі було 104 792 римо-католиків, службовців греко-католицького віросповідання – 6 583 чол., православного

– 2 384 чол., які в основному за національністю були українцями, білорусами і росіянами. Тобто з 10 службовців - дев'ять римокатоликів та всього один - іншого віросповідання.^{11; 18}

Кадри нижчого допоміжного адмінперсоналу відображали таку саму картину. З 62 555 осіб допоміжного адмінперсоналу Польщі в 1923 р. було римокатоликів 57 990 осіб і інших віросповідань – 4 565 осіб (7 %). З допоміжного адмінперсоналу польської національності було 59 999 осіб і інших національностей – 2 556 осіб, тобто 4 %.^{11; 18}

Починаючи з 1920 року, польський уряд направляє у Галичину і на Волинь переселенців з колишніх військових – так званих «осадників».⁸ Кадрова політика польської адміністрації в Галичині та Західній Волині, заохочення польського підприємництва зумовили посилені впливи польського міщанства на українські землі, темпи приросту якого (46,8 %) значно випереджали темпи приросту польського сільського населення (28,9 %). При цьому, польське міське населення за десятиліття (1921- 1931 рр.) значно інтенсивніше поселялося у містах Волині (темпи приросту – 148 %), ніж у містах Галичини (39,4 %). Польське міщанство надавало перевагу більшим містам перед малими і середніми, оскільки перші були місцем розташування більшості державних установ, навчальних закладів, великих підприємств, там було більше можливостей для працевлаштування.

Загалом, у містах Західної України з населенням понад 20 тис. осіб відсоток польських міщан зріс з 39,2 % (1921 р.) до 43,7 % (1931 р.). По регіонах це зростання виглядало наступним чином: у Галичині – з 43,4 % до 46,3 %, а в Західній Волині – з 14,8 % до 30,8 %. За темпами приросту польських міських мешканців виділялися волинські міста – Луцьк, Рівне, Ковель та одне з найбільших міст Прикарпаття – Станіслав. У галицьких містах – Тернополі, Львові, Дрогобичі, Коломиї, Стрию, Перемишлі – темпи приросту польських міщан були дещо повільнішими. Різниця у темпах приросту цієї соціальної групи в обох регіонах пояснювалася неоднаковими історичними обставинами, в яких вони перебували з кінця XVIII ст. Після включення Волині до складу Російської імперії міста цього краю перетворилися на твердині нової влади – тут осіла російська управлінська та військова бюрократія, духовенство. Польське міщанство не

мало сприятливих умов для розвитку. Тому після приєднання Західної Волині до відновленої Польської держави на початку 1920-х рр. там виник попит на польських урядовців, вчителів та інших кваліфікованих працівників. Вони масово переселялися на новоприєднані території, осідаючи здебільшого у більших містах та заповнюючи існуючі вакансії. У галицьких містах повернення польської державності не викликало раптового напливу польських міщан, оскільки вони там склали традиційно високий відсоток і ще з “австрійських” часів займали провідні позиції в державній адміністрації, органах самоуправління та освітніх закладах.⁴

Очевидцем тих подій був священник, колишній викладач Львівської та Тернопільської духовної семінарії, учень Йосипа Сліпого, митрофорний протоієрей Микола Шаварин (1915-2011 рр.), юнацькі роки якого пройшли в Східній Галичині за часів перебування під владою Польщі.^{3; 10} З його слів багато українців всіма способами намагалися видати себе за поляка, включаючи підміну документів з метою отримання роботи на польській державній службі. Аналогічна ситуація прослідковувалась відносно зміни релігійних поглядів з православних та греко-католицьких на римокатолицькі. До таких радикальних заходів українці вдавалися через скрутну ситуацію на ринку праці. Адже промисловість у містах Західної України розвивалася кволо і не могла забезпечити роботою маси як українців так і переселенців-поляків.⁴ Основною метою асиміляції з поляками, як за національними ознаками так і за релігійною конфесією, було отримання відповідної державної посади у владних кріслах. У соціально-економічному відношенні новостворена держава належала до середньорозвинених європейських країн. Однак за структурою населення вона значно поступалася передовим капіталістичним країнам: 74 % населення проживало на селі і 26% - у містах (на українських землях - лише 13 %). У сільському господарстві було зайнято майже 64 % населення, у промисловості – 17,2 %, у торгівлі - 6,2 %, на транспорті та комунікації - 3,4 %, в адміністрації – 3,7 %. За даними Я. Жарновського, у 1921 році в Польщі населення села складало 14,5 млн. осіб, що складало 53,2 %, з них заможними були тільки 1,8 млн. людей, що становило 6,6 %. Населення робітників налічувало 7,5 млн. осіб (27,5 %), з них 3 млн. (11 %) робітники в сільськогосподарській індустрії. Заможне населення станови-

ло менше 2 млн. осіб, а це близько 7 %.⁵ Упродовж міжвоєнного періоду в територіальній структурі польської спільноти Західної України виразно проявилася тенденція до зростання міського населення (з 25,6 % у 1920-х рр. до 28,1 % у 1930-х рр.) і зменшення сільського (з 74,4 % у 1920-х рр. до 71,8 % у 1930-х рр.).⁴

Враховуючи такі факти, будь-які офіційні статистичні дані не можуть розкрити точної картини щодо кількості українського населення, яке перебувало на польській державній службі.

Умовний поділ Польщі по економічних зонах суттєво вплинув на рівень життя населення. Загалом землі, що увійшли до складу Польщі, відрізнялись контрастами у господарському відношенні. За визначенням письменника С. Жеромського, вона складалася з «трьох нерівних частинок». Західні і південні землі були постачальником хліба і сільськогосподарської продукції для Західної Європи і водночас мали розвинену промисловість (Сілезія), орієнтовану на західні ринки. Великі земельні маєтки понад 100 га (0,6 %) об'єднували 44,8 % земель. Заможні господарства і земельні маєтки переважали у західній частині, у східній же поряд з великими земельними латифундіями співіснувало подрібнене господарство. Польща була одним з провідних експортерів зерна, займала друге місце після Німеччини за вирощуванням і продажем жита (переважно у західних воєводствах). У центральній частині країни було зосереджено текстильні та машинобудівні підприємства, які раніше працювали на російський ринок. Східна частина була переважно відсталим сільськогосподарським краєм з великими соціальними та національними контрастами. Не випадково цю частину держави називали Польщею «Б», на противагу більш розвиненій Польщі «А», кордон між якими умовно проходив по Віслі. Тож у післявоєнний час правителі Польщі зіткнулися з великою кількістю політичних, соціальних, господарських і психологічних проблем, які стали на шляху інтеграції земель і подоланні відставання від західноєвропейських держав.⁵ Фактично Польща «А» включала в себе корінні польські землі, а Польща «Б» складалася переважно із захоплених українських та білоруських земель. На розвиток Польщі «А» йшла більша частина капіталовкладень, тут були зосередженні основні галузі промисловості.⁶ Ця територія підтримувалася та стимулювалася дешевими кредитами та державними замовленнями.² Натомість, Польща «Б» різко обмежува-

лась в кредитуванні та служила ринком збуту продукції польської та іноземної промисловості і джерелом сировини.^{6; 2} Як висловився С.Рудницький у своїй праці: «Польща вже 1920 р. була б упала економічно, коли б її не піддержували галицькі поля, ліси, нафтові й сільні джерела».¹² Умови праці та соціальна зайнятість населення Польщі «А» та Польщі «Б» кардинально відрізнялися. Корінні польські землі з подачі керівництва держави постійно розвивалися завдяки постійним інвестиціям, в той час як в Галичині робітники жили у важких умовах та отримували малу заробітну платню. Реальна заробітна плата робітників у 1921 році становила 90 % від рівня 1914р., в 1922 - 82 %, а в 1923 р. – тільки 64 %. Якщо в серпні 1937 році середній заробіток робітників-чоловіків за годину на підприємстві Варшави складав 1,07 злота, то в Тернопільському воєводстві - 0,41 злота. Характерною для краю була хронічна нестача робочих місць. З 1928 р. по 1936 р. безробіття зросло в 3,5 рази. Не кращим було становище селянства. Безземелля і малоземелля, зубожіння, розорення селян в Галичині спонукало до масової еміграції на чужину.¹ На розвиток Польщі «Б» крім перших осіб Другої Речі Посполитої, які здійснювали провадженням дискримінаційної територіальної політики, вплинуло і польське населення. На початку 20-х рр. ХХ ст. поляки були другим за чисельністю народом Західної України і становили близько 23 % її жителів. Вони зосереджувалися головним чином у Галичині, де проживало 1 289 246 осіб римо-католицького віросповідання (87,6 % всіх римо-католиків Західної України). На Західній Волині мешкало лише 182 020 римо-католиків (12,4 % римо-католиків Волинського воєводства). У Галицькому краї поляки склали 26,9 % всього населення і найчисельніші їхні громади зосереджувалися у Львівському (649 678 осіб або 32,3 % мешканців) та Тернопільському (447 810 чол. або 31,3 % мешканців) воєводствах. Натомість у Станіславському воєводстві польська громада нараховувала лише 191 758 осіб (14,3 %). Найменша польська спільнота мешкала на Західній Волині (Волинське воєводство і повіти Камінь-Каширський та Сарни Поліського воєводства), де вона нараховувала 182 020 чол. або 11,1 % жителів цього краю. Більшість польського населення галицьких та волинських воєводств на початку 1920-х рр. проживало у селах і було пов'язане із землеробством. Із 1 471 266 римо-католиків, які замешкували Волинське,

Львівське, Станіславське та Тернопільське воєводства – 1 094 788 чол. (74,4 %) проживали у сільських гмінах. Вони склали близько 20 % селян Західної України і зосереджувалися головним чином у галицьких селах, де становили близько чверті жителів. Перепис 1921 р. зареєстрував 376 478 римо-католиків (25,6 %) мешканцями галицьких та волинських, причому, більше половини з них – 189 871 особа (50,4 %), проживали у великих містах з населенням понад 20 тис. осіб. Польське міщанство, як і селянство, зосереджувалося головним чином у Східній Галичині, де становило близько 37 % міського населення, а у великих містах – більше 43 % жителів. Із 182 020 римо-католиків, які замешкували Західну Волинь, абсолютна більшість – 156 290 осіб (85,9 %) проживала в селах, і лише 25 730 чол. (14,1 %) мешкали у містах. Причому, 42 % польських міщан заселяли великі волинські міста з кількістю жителів понад 20 тис. осіб. Наслідки політики польських властей, спрямованої на зміну етнодемографічної ситуації на землях Західної України, дали про себе знати вже в найближче десятиліття (1921-1931 рр.). За цей проміжок часу польське населення на досліджуваній території демонструвало найвищі темпи приросту (33,5 %), і його частка в національному складі мешканців зросла з 22,9 % (1921 р.) до 25,7 % (1931 р.). При цьому спостерігалася тенденція до рівномірнішого розселення поляків по південно-східних воєводствах Польщі. За інтенсивністю приросту польських мешканців в Західній Україні у міжвоєнний період виділялися Волинь і Тернопільщина, де їхні частки зросли відповідно з 11,1 % (1921 р.) до 15,3 % (1931 р.) та з 31,3 % (1921 р.) до 36,6 % (1931 р.). Волинське і Тернопільське воєводства займали важливе стратегічне положення у випадку війни Польської держави з СРСР і були ключем до стабільності її східних кордонів. Розуміючи це, польські правлячі кола приділили особливо пильну увагу осадницькій кампанії саме на цих теренах. Це витворило парадоксальну ситуацію: темпи приросту римо-католиків у повітах на українсько-польському пограниччі (Сянок, Любачів, Ярослав, Ліско) були значно нижчі, ніж у повітах, розташованих у глибині української етнічної території (Яворів, Броди, Борщів, Зборів, Заліщики).⁴ Вищезгадані процеси супроводжувалися зміною територіальної структури польської спільноти. Згідно даних перепису 1921 р., близько 74 % польських мешканців досліджуваної території проживали в сільській місцевості і були

пов'язані із землеробством. Поляки складали приблизно 1/5 селян регіону і зосереджувалися здебільшого у галицьких селах, де становили близько чверті жителів. Четверта частина польських мешканців Західної України проживала в містах, причому більше половини (50,4 %) – у містах з населенням понад 20 тис. осіб. Польське міщанство, як і селянство, зосереджувалося, головним чином, у Галичині, де становило близько 37 % міського населення, а у містах з населенням понад 20 тис. осіб – більше 43 % міщан.⁴ Для прийняття в митні органи потрібно було пройти співбесіду, мати відповідну освіту, володіти польською мовою. Перед зарахуванням до служби встановлювався шестимісячний випробувальний термін. При прийнятті в митні органи службовець давав присягу (Рис.1), попереджувався про недопущення корупційних дій та дотримання моральної етики та належної поведінки. Вживання спиртних напоїв, легковажне позичання коштів, порушення професійної таємниці та порушення заборони приймати будь-які подарунки в будь-якій формі, був приводом для звільнення зі служби в митних органах.¹⁵

Списки співробітників Дирекції мит у Львові та митних органів, які їй підпорядковані та розташовані на території Західної України не містили відомостей про національну приналежність та релігійне віросповідання. Однак, виходячи з зазначених прізвищ та імен службовців митних органів, можна дійти висновку про їх приналежність до польської національності.^{13; 14}

Офіційна статистика Польщі все таки не відображала точну картину зайнятості українського населення на державній службі. Такі дані були б іншими через велику кількість греко-католиків і православних, які зі страху перед втратою службової посади, приховували свої релігійні погляди та національність і визнавали себе поляками. Основними чинниками, які змушували українців до таких дій були національно-релігійна приналежність (греко-католицька і православна віра) та умовний поділ Польщі по економічних зонах (Польща «А і Польща «Б»). Митна служба не стала виключенням у загальнодержавній дискримінаційній політиці відносно допуску українців до владного апарату. В митних органах робочі місця надавалися полякам. Українцям задля проходження служби в митних органах потрібно було зрікатися своєї національної приналежності та релігії.

Таким чином, статистичні дані відобразили дискримінаційні настрої Другої Речі Посполитої та рівень впливу на державне управління таких національностей як українці, білоруси та росіяни, які становили майже 30 % населення Польщі та займали лише 7,4 % посад службовців державного апарату. Подібну пропорцію можна б було застосувати відносно й польської митної служби, але враховуючи, що установи останньої розташовувалися насамперед у прикордонній зоні, де режим кадрової роботи завжди був більш суворим, ніж всередині держави, слід визнати все ж таки відсоток етнічних українців в якості її службовців дещо меншим, ніж 7,4 %.

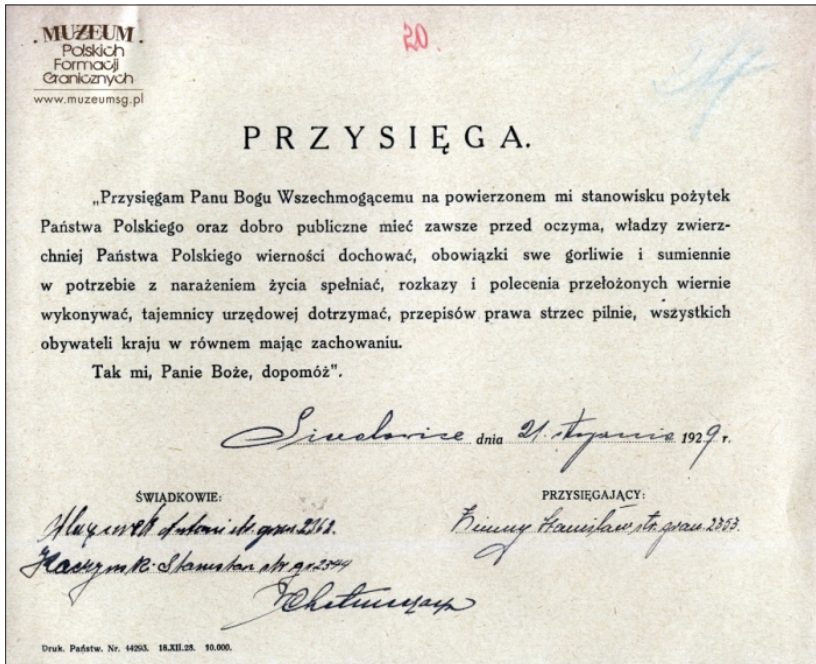

Рис. 1 Присяга, яку давали службовці при прийнятті на службу в митні органи міжвоєнної Польщі.¹⁵

Примітки:

1. Бармак М.В. Наш край-Тернопільщина / М.В. Бармак, О.Я. Бармак. – Тернопіль, 1997. – С.118-119

2. Бойко О.Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів/ О.Д. Бойко. – К.: Видавничий центр “Академія”, 1999. – С. 371.

3. Гадамська Л. Отець Микола Шаварин: “Я ніколи не брав до рота ні цигарки, ні чарки” / Л.Гадамська // Тернопіль вечірній. – 2005. – №46 (1336). – С. 8.

4. Дудяк О.А. Динаміка соціальної структури і зайнятості польського населення Західної України у міжвоєнний період (20-ті – 30-ті рр. ХХ ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук: спец. 07.00.02 “Всесвітня історія” / О. А. Дудяк. - Львів, 2003. - С. 12-13

5. Зашкільняк Л.О. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів / Л.О. Зашкільняк, М.Г. Крикун. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – С. 446, 451-453, 459-460

6. Історія України / відп. ред. Ю. Сливка; керівник авт. кол. Ю.Зайцев. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. – Львів: Світ, 2002. – С. 292

7. Кобринська С. Б. Ризький мир як завершальний етап боротьби 1917-1921 рр. за утвердження української державності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.01 “Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень” / С. Б. Кобринська. – Київ, 1996.- 24 с.

8. Колінець В. Пацифікація / В. Колінець // Вільне життя. – 2010. – №76 (15188). – С. 6.

9. Кульчицький Володимир, Тищик Борис. Історія держави та права України: Навч. посібн / В. Кульчицький, Б. Тищик. – Львів, 2000.

10. Новосядлий Б. Микола Шаварин. Легенда церкви і взірець патріотизму / Б. Новосядлий // Свобода. – 2011. – 29 серпня.

11. Присташ Л. Т. Апарат управління Західною Україною в складі Польщі (1921-1939): дис. ... канд. юр. наук: 12.00.01 / Лідія Тихонівна Присташ. - Львів, 1998. - С. 16, 78-79

12. Рудницький С.Л. Чому ми хочемо самостійної України? / С.Л. Рудницький – Львів: Світ, 1994. – С. 401

13. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДАЛ України), ф. 162, оп. 1, спр. 210, арк. 3-7, 8-9, 15-19.
14. ЦДАЛ України, ф. 162, оп.1, спр. 361, арк. 42-44.
15. Goryński G. Zasłużony strażnik graniczny z Załakowa [Електронний ресурс] / G. Goryński. – Режим доступу: http://www.muzeumsg.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=92%3Akadra-1918-1939&catid=4&Itemid=17&limitstart=19.
16. Kallas M. Historia ustroju Polski X-XX w. / M. Kallas – Warszawa, 1997. – s. 305
17. Rozporządzenie Rady Ministrów z 11 października 1922 roku w przedmiocie ustanowienia Dyrekcji ceł, jako okręgowych władz II instancji na obszarze b. zaboru rosyjskiego i austriackiego - §6 // Dzennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – 1922. - Nr 91 - poz. 846.
18. Statystyka Polski. Warszawa, 1925. T. VI. – s. 2, 139
19. Ustawa z dnia 31 lipca 1919 roku o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych. – Art. 2 // Dzennik Praw Państwa Polskiego. – 1919. – Nr 65. – poz. 391.

Svyatoslav Rusenko

Ukrainians in the system of Polish custom service in intermilitary period of the 20-th century

The article is devoted to research of influence of the Ukrainian population on government service, in particular, custom service of Poland between world's wars. The question of discriminatory policy of Poland is examined in relation to national minorities. Investigational social circumstances which substantially limited rights for Ukrainians in a stay on government service in the Polish organs of power. The analysis of statistical data is conducted for the amounts of the Ukrainian population which worked in the public organs of power, in a that number in custom organs.

Keywords: Poland, Rzeczpospolita, the Ukrainian population, national-religious status, national authorities, customs authorities, public administration.

Надійшла до редколегії 07.10.2012 р.